Yuzbasheva G. S.,

orcid.org/0000-0003-3714-1125

TEACHER PROFESSIONALISM IS THE KEY TO QUALITATIVE EDUCATION

The article analyzes the factors to improve the quality of education in postgraduate education. One of the main aspects of postgraduate education is advanced training courses for teachers. It is emphasized that changes in postgraduate education are based on the principles of openness, continuity, mobility in the main didactic components of the educational process as content, forms, methods, technologies.

The content is presented in a combination of academic disciplines which form a holistic view of nature and its phenomena. Content integration increases interest in research by developing scientific thinking.

Pedagogical technologies complement the educational environment of the educational process of postgraduate education. The use of various technologies increases the interest of teachers in organizing and planning their own activities.

The competent approach to learning varies from short-term teacher training courses to continuous professional growth. Emphasis is placed on a new form of learning as mobile (e-mail, forums, chats, online tests, etc.). Effective use of electronic resources allows teachers to operate them in professional activities both in face-to-face refresher courses and distance learning, which take place without separation from production. It is underlined that electronic resources increase teachers' interest in learning and motivate them to self-study and self-improvement of their own professional activity.

Attention is paid to the monitoring of educational activities. The development and implementation of an individual educational trajectory of the teacher provides innovation in the inter-course and inter-certification periods.

A view on the quality of education through innovation, professional competence in the modernization of general secondary education is presented. The quality of education is considered in three aspects: the quality of management, the quality of the teacher, the quality of the student. Each component of the quality of education is considered in analytical dimensions.

It is concluded that the professionalism of the teacher is associated with innovative activities that lead to self-improvement, self-learning. The specialist restructures his pedagogical activity, independently works on his own development, they are able to apply scientific methods, technologies in the educational process, determine individual professional needs.

Key words: professional competence, quality of education, pedagogical technology, postgraduate education, forms of education, innovative activity.

Дата надходження статті: 11.01.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук Чумак Л. В.

УДК 378:355.14

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi48.222>

Юрков А. В.*,

orcid.org/0000-0002-7196-171X

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ І ПРАКТИЧНА РОЗРОБКА МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПСИХОЛОГІВ ДО СЛУЖБИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

У статті проведено науковий аналіз літератури щодо обґрунтування проблем педагогічного моделювання, інтерактивних форм навчання, суті та значення військової підготовки сьогодення.

*© Юрков А. В.

Обґрунтовано, що педагогічна модель формування готовності майбутніх психологів до військової служби у Збройних Силах України (ЗСУ) необхідна для створення « нової системи » спеціальної військової підготовки, яка передбачає просування провідної ідеї, розробку побудованої на її підґрунті концепції підготовки, обґрунтування окремих елементів представленої моделі та їх змістового наповнення, створення зовнішніх умов для її реалізації.

У структурі моделі наведено змістову частину професіограми (знання, навички, вміння і професійні компетентності) як кінцевого результату, який повинен бути сформований при ефективній підготовці майбутніх офіцерів-психологів при впровадженні в освітній процес вищого військового навчального закладу. Модель представлено з визначенням принципів, форм, методів, засобів та педагогічних умов, що сприятимуть та забезпечуватимуть викладачеві успіх у досягненні мети та виконанні поставлених завдань: змістово-практичний блок.

З'ясовано, що ефективність описаної моделі залежить від правильно підібраних і розроблених педагогічних умов. Дидактичним наповненням моделі формування готовності майбутніх психологів до служби у ЗСУ є ділова (рольова) гра, яка проводилась на третьому практичному занятті « Організація внутрішньої служби та побуту в підрозділі » після прослуховування лекції « Організація та керівництво службою військ у підрозділах Збройних Сил України ».

Модель формування готовності майбутніх психологів до служби у ЗСУ забезпечує адекватність цілісного освітнього процесу, який має відбуватися впродовж усього періоду навчання курсантів (студентів) у вищому військовому навчальному закладі тактичного рівня, з використанням усього комплексу методів, форм, засобів навчання, виховання.

Ключові слова: педагогічна модель; професійна підготовка; офіцери-психологи; спеціальна військова підготовка; педагогічні умови.

Постановка проблеми. Наукове обґрунтування проблем педагогічного моделювання досліджували С. Архангельський, Г. Балл, В. Биков, О. Дахін, В. Загвязинський, Ю. Конаржевський, Н. Кузьміна, Н. Тализіна, В. Штофф та інші науковці, у працях яких моделювання пов'язане із дослідженням педагогічних явищ за допомогою відображення понятійних, процесуальних, структурних і концептуальних характеристик та окремих аспектів освітнього процесу в межах визначеного соціокультурного простору на загальноосвітньому, професійно орієнтованому чи іншому рівнях.

Модель формування готовності майбутніх психологів до служби у ЗСУ необхідна для оптимізації гуманітарної та спеціальної військової складової підготовки майбутніх офіцерів-психологів ЗСУ, яка передбачає просування провідної ідеї, розробку побудованої на її підґрунті концепції підготовки, обґрунтування окремих елементів цієї моделі та їх змістове наповнення, створення зовнішніх умов для її реалізації.

Мета статті – теоретичне обґрунтування педагогічного моделювання і практична розробка моделі формування готовності майбутніх психологів до служби у ЗСУ, яка повинна забезпечити адекватність цілісного освітнього процесу, що має відбуватися впродовж усього періоду навчання курсантів (студентів) у вищому військовому навчальному закладі (ВВНЗ) тактичного рівня, з використанням усього комплексу методів, форм, засобів навчання, виховання.

Аналіз досліджень. Ю. Бабанський зазначив, що « моделювання, по-перше, дозволяє наочно, у вигляді схем, креслень, коротких словесних характеристик, опису охарактеризувати процес, який вивчається; по-друге, на основі застосування аналогій, які, як відомо, мають не тільки пояснювальну, але й прогностичну значущість, робить вивчення явищ більш глибоким за своєю сутністю » [1].

Теорію моделювання педагогічних систем на концептуальних засадах гарантування якості підготовки майбутніх офіцерів Збройних Сил України у ВВНЗ аналізував А. Зельницький [6], служіння офіцера, технологію проектування дистанційних навчальних курсів у військовій освіті досліджував А. Кучерявий [8], теорію

системного підходу, теорію та практику ігрового навчання у професійній підготовці курсантів науково обґрунтовано О. Прохоровим, В. Рижиковим [13; 14].

Зауважимо, науковці не мають одностайності у підходах до самої наукової дефініції «модель». Зокрема, С. Гончаренко [5] розглядає «модель» як сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають набір методів, способів, прийомів навчання. В. Ягупов наголошує, що «модель визначає цілі, основи організації та проведення навчального процесу» [18, с. 227].

О. Маслій визначає модель як дидактичну систему, компоненти якої пов'язані єдиним структурним зв'язком в інтересах отримання єдиного сфокусованого результату – мети системи [9].

Виклад основного матеріалу. Мета реалізації моделі формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ в теоретичній підготовці як складовій системи професійної підготовки майбутнього офіцера-психолога можлива на основі використання інноваційних педагогічних технологій у забезпеченні правильної постановки справи професійної підготовки військовослужбовців тактичного рівня, у поліпшенні якості підготовки й економії засобів і ресурсів. Педагогічну модель формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ ми розглянемо на прикладі інноваційних програм навчальних дисциплін «Основи військового управління (у т. ч. штабні процедури НАТО)», «Управління повсякденною діяльністю підрозділів».

Експериментальна частина дослідження педагогічної моделі формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ проводилась серед курсантів та студентів, майбутніх військових психологів, у Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка. За основу при реалізації даної моделі ми використовували теорію поетапного формування розумових здібностей, розроблену й успішно впроваджену П. Гальперінім та Н. Талізіню [3; 4; 17], в якій у формуванні розумових здібностей виділено шість етапів формування розумових дій: 1) формування мотиваційної основи дії; 2) попереднє ознайомлення з дією та умовами її виконання; 3) формування дії в матеріальному (чи матеріалізованому) вигляді з розгортанням усіх вхідних операцій; 4) відпрацювання дій у зовнішньому плані як зовнішньомовленнєвих; 5) промовляння дії «про себе», у внутрішній промові; 6) перетворення дії у внутрішній процес мислення, здійснення її «в умі» [3; 4; 17].

Нижче наведемо фрагмент практичного заняття у формі рольової гри. *Практичне заняття № 3 «Організація внутрішньої служби та побуту в підрозділі» у формі ділової (рольової) гри проводиться після прослуховування лекції: Тема № 1. «Організація та керівництво службою військ у підрозділах Збройних Сил України».*

Підготовчий етап ділової гри.

Учасники гри: Навчальна група: всі ВОС.

Керівник гри: викладач, який веде практичні заняття.

Керівник: 1) вибирає учасників гри із курсантів (студентів) навчальної групи (підрозділу); 2) проводить інструктивну нараду з учасниками гри, на якій повідомляє особливості та суть внутрішньої служби і побуту у військовому підрозділі; 3) розподіляє учасників гри за групами відповідно штатного розкладу військового підрозділу (роти).

Завдання: провести максимально наближено до реальної діяльності військовослужбовців відповідно посад за штатним розписом військового підрозділу (роти) організацію та керівництво внутрішньої служби та побуту в підрозділі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми курсанти повинні

знати:

- основи бойової та мобілізаційної готовності підрозділів;
- зміст документів командира підрозділу з питань бойової та мобілізаційної готовності та порядок їх розробки і ведення;

- основи організації бойової підготовки у підрозділі;
- форми та методи проведення індивідуальної та колективної підготовки військовослужбовців і підрозділів;
- порядок оцінювання;
- облік і звітність із бойової підготовки;
- основи організації служби військ у підрозділі;
- порядок розробки та ведення службової документації;
- основи організації внутрішньої та вартової служби;
- основні принципи та способи забезпечення життєдіяльності;
- коротку характеристику середовища існування.

Вміти:

- здійснювати заходи з підтримання постійної бойової готовності;
- вести плануючі документи з бойової готовності та з мобілізаційної роботи;
- організовувати та здійснювати заходи бойової та індивідуальної підготовки;
- організовувати та здійснювати заходи служби військ у підрозділі (частині), приймати посаду;
- організовувати режим секретності;
- забезпечити охорону державної таємниці;
- розробляти, користуватись службовими документами;
- обирати ефективні засоби нормалізації виробничого середовища і трудового процесу.

Трактуючи сутність гри, учені зазначають, що дидактична гра – це активна діяльність з імітаційного моделювання систем, явищ, процесів, які вивчаються. У ній головним видом діяльності є освітня діяльність, яка вплітається в ігрову і набуває рис спільної ігрової навчальної діяльності [7]. На думку П. Підкасистого, дидактична гра – це така колективна, цілеспрямована освітня діяльність, коли кожен учасник і команда в цілому об'єднані виконанням одного завдання й орієнтують свою поведінку на позитивний успішний результат [12, с. 169].

Трактування гри як витрати або реалізації сил, що нагромадилися, на думку С. Рубінштейна [16], є формалістикою, оскільки бере динамічний аспект гри у відриві від її змісту, через що подібна теорія не в змозі пояснити роль гри в освітньому процесі.

Л. Виготський [2] вважає, що визначальним у грі є те, що в її процесі особистість створює собі уявну ситуацію замість реальної і діє в ній, виконує певну роль згідно з тим припустимим значенням, яке вона при цьому надає навколишнім предметам.

Ділова гра нині в освітньому процесі ВВНЗ та ЗВО(ВНП) – це імітація реальної професійної діяльності військового психолога. Професійна діяльність військового психолога пов'язана з екстремальними умовами. Характерні ознаки ділових ігор, що застосовані нами у формуванні готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ такі: 1) наявність проблеми, мети, завдань; 2) скорочення масштабу часу; 3) розподіл і розігрування ролей; 4) наявність ситуацій, що послідовно розв'язуються, кількох ситуацій, кількох етапів гри; 5) формування самостійних рішень курсантів (студентів); 6) наявність системи стимулювання; 7) урахування можливих перешкод; 8) об'єктивність оцінювання результатів гри; 9) підбиття підсумків [7; 15; 19].

Ділова (рольова) гра проводилась на третьому практичному занятті «**Організація внутрішньої служби та побуту в підрозділі**» у формі ділової (рольової) гри проводиться після прослуховування лекції: *Тема № 1. «Організація та керівництво службою військ у підрозділах Збройних Сил України».*

Змістова частина заняття

1. Вимоги керівних документів Збройних Сил України щодо організації внутрішньої служби в підрозділі.

2. Порядок організації та несення служби добовим нарядом у підрозділі.

Змістова частина рольової гри

Вступ (10 хвилин)

Прийняти доповідь командира про готовність групи до заняття.

Перевірити наявність особового складу.

Доведення до відома особового складу теми та мети заняття.

Показати керівні документи, що стосуються конкретної теми заняття.

Довести особовому складу, що лекція є базовою для засвоєння матеріалу.

Ролі учасників та розподіл за ролями (10 хвилин)

Перша команда: командир роти – 2 особи, заступник командира роти по роботі з особовим складом – 1 особа, заступник командира роти з морально-психологічного забезпечення – 1 особа, старшина роти – 1 особа.

Друга команда: офіцер-психолог – 2 особи, командири взводів офіцери – 3 особи.

Третя команда: добовий наряд по підрозділу – (черговий по роті – 1 особа, днювальні – 4 особи), разом – 5 осіб.

Четверта команда: змінний добовий наряд по підрозділу – (черговий по роті – 1 особа, днювальні – 4 особи), разом – 5 осіб.

Примітка. Розподіл учасників гри відповідає штатно-кількісному укомплектуванню навчальної групи (підрозділу) ВВНЗ. У першій і другій командах капітани команди відсутні, у третій та четвертій – капітанами є чергові по роті.

Підґрунтям для розробки моделі формування готовності майбутніх психологів до військової служби у Збройних Силах України (рис. 1) є професіо-психограма та педагогічні умови.

Професіограма офіцера-психолога ЗСУ чітко визначає те, чим займається цей фахівець, які види діяльності домінують у його роботі та які якості забезпечують успішність виконання його посадових обов'язків. Підготовка сучасного офіцера-психолога ЗСУ має на меті забезпечення гармонійного розвитку особистості офіцера ЗСУ, що припускає розвиток усіх закладених у ньому потенційних можливостей [14].

Модель формування готовності майбутніх психологів до військової служби у ЗСУ містить показники професійно важливих (необхідних) якостей, а саме морально-вольові і емоційні риси офіцера-психолога ЗСУ. Тому на основі науково-практичного аналізу розроблено компетентності, які набуваються під час формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ і повинні бути сформовані як результат професійної підготовки [9; 19].

Процес ефективної підготовки військовослужбовців залежить від правильно підібраних педагогічних умов як основи системи організації освітнього процесу [19]. Під педагогічними умовами ми розуміємо таке освітнє середовище і такі чинники, які забезпечують ефективність навчального закладу; організації освітнього процесу військового навчального закладу. До педагогічних умов формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ ми відносимо: 1) моделювання професійної діяльності офіцера-психолога на підставах організаційно-практичної методики вибору, систематизації, розкриття змісту навчального матеріалу при практиці проведення курсантами (студентами) міні-лекцій в освітньому процесі військового; 2) моделювання практичних ситуацій професійної діяльності офіцера-психолога на засадах проблемності для формування готовності майбутніми психологів до професійної діяльності у ЗСУ за допомогою інтерактивних методів навчання (рольові та ділові ігри, метод мозкового штурму); 3) організація самоосвіти майбутніх офіцерів-психологів з метою розвитку навичок роботи з різними джерелами інформації, аналітичних і творчих здібностей та самостійності (див. рис. 1).

Рис. 1. Модель формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у Збройних Силах України

У моделі формування готовності майбутніх психологів до військової служби у ЗСУ виділяємо чотири основних складових (блоки): цільовий, змістово-практичний, функціональний і діагностично-результативний блоки, які забезпечують можливість більш чітко уявити цілеспрямований процес військової підготовки майбутніх офіцерів-психологів.

У цільовому блоці сформульовано мету моделі – готовність майбутніх психологів до військової служби у ЗСУ. Досягненню окресленої мети моделі сприятиме дидактичне наповнення (інтерактивні форми навчання), спрямоване на забезпечення значних успіхів у виконанні професійних завдань.

Спираючись на вищезазначене, під моделлю формування готовності майбутніх психологів до військової служби у ЗСУ розуміємо цілісний системний педагогічний процес, в якому сукупність принципів, форм, методів, засобів і створення відповідних педагогічних умов, спрямованих на набуття психологами, майбутніми офіцерами ЗСУ, професійної військової готовності для можливості виконання своїх професійних обов'язків в екстремальних умовах, надання психологічної допомоги і повноцінного виконання бойового завдання військового психолога у військових операціях, а також розвиток особистості курсанта (студента) як майбутнього офіцера-захисника цілісності і державного суверенітету України.

Однією з основних умов є відповідність побудованої моделі науково-педагогічним нормам і сучасним вимогам до професії військового психолога.

Модель формування готовності майбутніх психологів до військової служби у ЗСУ як педагогічна категорія побудована на основі ієрархічної залежності структурних компонентів цілісної системи фахової підготовки військовослужбовців. Сфера професійної діяльності офіцера-психолога ЗСУ розглядається з позицій сучасних тенденцій глобалізації соціально-економічних процесів, системи та структури професійних завдань і специфіки реалізації професійних соціально значущих завдань офіцера-психолога при виконанні свого військового обов'язку в екстремальних та бойових мовах, а також психологічної реабілітації військовослужбовців – учасників бойових дій.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що модель формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ розглянута як розгорнута програма, яка включає шляхи досягнення поставленої мети і має певну структурну організацію. Основними структурними компонентами розробленої моделі є: мета, змістовий складник, професіо- і психограма, принципи, методи, форми, прийоми, компоненти, критерії, результат. Дієвість презентованої моделі формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ забезпечують педагогічні умови і дидактичні принципи, а всі структурні компоненти моделі системи спрямовані на формування належного (достатнього і високого) рівня сформованості готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ.

Раціональне застосування ігрових методів сприяє позитивній зміні рівнів активності курсантів (студентів) ВВНЗ та ЗВО(ВНП): від репродуктивного через пошуковий до творчого. Тут допомагає логічне застосування даних методів від більш простих (ігри-вправи) до складних (рольові). Ігрові методи впливають на розвиток логічного мислення, теоретичних знань, практичних умінь і навичок, самостійності та самоосвіти, колективного співробітництва.

Для проведення формувального педагогічного експерименту ефективності впровадження управлінської культури офіцера було застосовано рольову гру за темою «Організація внутрішньої служби та побуту в підрозділі» за темою після прослуховування лекції: Тема № 1. «Організація та керівництво службою військ у підрозділах Збройних Сил України».

Практична реалізація вимог воєнної доктрини, переведення військового будівництва і підготовки військ на якісні параметри в багатьох випадках залежить від

психологічної перебудови стилю професійної поведінки офіцерських кадрів, оволодіння новими методами роботи з людьми

Результативний компонент моделі системи спрямований на досягнення належного рівня розвитку формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ.

Перспективним для подальших досліджень є впровадження описаної моделі формування готовності майбутніх психологів до професійної діяльності у ЗСУ у процес спеціальної військової підготовки психологів у ВВНЗ ЗВО(ВНП).

Список використаних джерел:

1. Бабанский Ю. К. Избранные труды. Москва: Педагогика, 1989. 560 с.
2. Выготский Л. С. Мышление и речь. Изд. 5-е, испр. Москва: Изд-во «Лабиринт», 1999. 352 с.
3. Гальперин П. Я., Талызина Н. Ф. Формирование знаний и умений на основе теории поэтапного усвоения умственных действий. Москва: МГУ, 1970. 180 с.
4. Гальперин П. Я. Развитие исследований по формированию умственных действий. *Психологическая наука в СССР*. Москва, 1959. Т. 1.
5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 206 с.
6. Зельницький А. М. Концептуальні засади гарантування якості підготовки майбутніх офіцерів Збройних сил України у вищих військових навчальних закладах. *Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки*. 2017. № 6. С. 71–83.
7. Інноваційні педагогічні технології та методики в освітньому процесі військових навчальних закладів провідних країн-членів НАТО і України: колективна монографія; за заг. ред. В. С. Рижикова. Київ: Науково-дослідний центр Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2018. 320 с.
8. Кучерявий А. О. Служіння офіцера як чинник проектування виховної роботи у навчальних закладах військового типу. *Вісник Черкаського університету : Педагогічні науки*. 2016. Вип. № 14. С. 53–60.
9. Маслій О. М. Система професійної підготовки майбутніх офіцерів ракетно-артилерійського озброєння у вищих військових навчальних закладах: теоретичний і методичний аспекти: монографія. Хмельницький: ФОП Мельник А. А., 2019. 324 с.
10. Петько Л. В. Виклики ХХІ століття для освітнього простору України. *Наукові праці ЧНУ: наук. журнал / Чорном. Нац. ун-т ім. Петра Могили*; ред. кол.: О. П. Мещанінов (голова) [та ін.]. Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2017. Т. 303. Вип. 291. С. 10–14. (Педагогіка)
11. Петько Л. В. Меседжі Д.Трампа, висловлені піснею «I Will Always Love You», на інавгураційному балі Збройних сил США: тлумачення зі студентами. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін.* Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. Випуск 35. С. 173–179. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/15803>
12. Пидкасистый П. И., Фридман Л. М., Гарунов М. Г. Психолого-дидактический справочник преподавателя высшей школы. Москва: Пед. общество России, 1999. 356 с.
13. Прохоров О. А., Рижиков В. С. Інтерактивні методи навчання: теорія та практика впровадження ділових (рольових) ігор в освітній процес військових навчальних закладів. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип 21. Т. 3. С. 87–92.
14. Рижиков В. С. Теорія і практика конструювання цільових моделей (професіограм) та процесу професійної підготовки майбутніх юристів: монографія. Херсон: Айлант, 2010. 280 с.
15. Рижиков В. С., Горячева К. С. Методика впровадження дидактичних та рольових ігор в освітній процес військової освіти як практика прийняття рішень в умовах обстановки наближеної до бойової. *Молодь і ринок*. 2018. № 8 (163) серпень. С. 32–38.
16. Рубинштейн С. Л. Бытие и сознание. О месте психического во всеобщей взаимосвязи явлений материального мира. Москва : Изд-во АН СРСР, 1957. 328 с.
17. Талызина Н. Ф. Теория планомерного формирования умственных действий сегодня. *Вопросы психологии*. 1993. № 1. С. 92–101.
18. Ягупов В. В. Військова дидактика: навчальний посібник. Київ: Київський університет, 2000. 400 с.

19. Bakhov I., Ryzhykov V., Kolisnyk O. Leadership Abilities of a Military Manager, Professionalism of a Commander as the Guarantee of the Practice of Effective Activity of a Military Organization. *International Journal of Engineering & Technology*. 2018. Vol 7. No 4.38: Special Issue 38. Pp. 45–49.

Reference:

1. Babanskii, Yu. K. (1989). *Izbrannye trudy* [Selected works]. Moskva: Pedagogika [in Russian].
2. Vygotskii, L. S. (1999). *Myshlenie i rech* [Thinking and speaking]. Moskva: Labirint [in Russian].
3. Galperin, P. Ya., & Talyzina, N. F. (1970). *Formirovanie znanii i umenii na osnove teorii poetapnogo usvoeniia umstvennykh deistvii* [Formation of knowledge and skills based on the theory of gradual assimilation of mental actions]. Moskva: MGU [in Russian].
4. Galperin, P. Ya. (1959). Razvitie issledovaniia po formirovaniu umstvennykh deistvii [Development of research on the formation of mental actions]. *Psikhologicheskaiia nauka v SSSR*, 1 [in Russian].
5. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
6. Zelnytskyi, A. M. (2017). Kontseptualni zasady harantuvannia yakosti pidhotovky maibutnikh ofitseriv Zbroinykh syl Ukrainy u vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladakh [Conceptual principles of quality assurance of training of future officers of the Armed Forces of Ukraine in higher military educational institutions]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Pedahohichni nauky*, 6, 71–83 [in Ukrainian].
7. Ryzhykova, V. S. (Ed.). (2018). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii ta metodyky v osvithnomu protsesi viiskovykh navchalnykh zakladiv providnykh krain-chleniv NATO i Ukrainy* [Innovative pedagogical technologies and methods in the educational process of military educational institutions of leading NATO member countries and Ukraine]. Kyiv: Naukovo-doslidnyi tsentr Viiskovoho instytutu Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka [in Ukrainian].
8. Kucheriavyi, A. O. (2016). Sluzhinnia ofitsera yak chynnyk proektuvannia vykhovnoi roboty u navchalnykh zakladakh viiskovoho typu [Officer's service as a factor in designing educational work in military-type educational institutions]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Pedahohichni nauky*, 14, 53–60 [in Ukrainian].
9. Maslii, O. M. (2019). *Systema profesiinoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv raketno-artyleriiskoho ozbroiennia u vyshchykh viiskovykh navchalnykh zakladakh: teoretychnyi i metodychnyi aspekty* [System of professional training of future officers of missile and artillery armament in higher military educational establishments]. Khmelnytskyi: FOP Melnyk A. A. [in Ukrainian].
10. Petko, L. V. (2017). Vyklyky XXI stolittia dlia osvithnoho prostoru Ukrainy [The challenges of the XXI century for the educational space of Ukraine]. *Naukovi pratsi ChNU*, 303, 291, 10–14 [in Ukrainian].
11. Petko, L. V. (2017). Mescedzhi D.Trampa, vyslovleni pisnei u «I Will Always Love You», na inavhuratsiinomu bali Zbroinykh syl SSHA: tlumachennia zi studentamy [The Messages from President D.J.Trump in the song "I Will Always Love You" at The Armed Services ball: interpretation with students]. *Pedahohichnyi almanakh*, 35, 173–179. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/15803> [in Ukrainian].
12. Pidkasiy, P. I., Fridman, L. M., & Garunov, M. G. (1999). *Psikhologo-didakticheskii spravochnik prepodavatel'ia vysshei shkoly* [Psychological and didactic reference book for higher education teachers]. Moskva: Ped. obshchestvo Rossii [in Russian].
13. Prokhorov, O., & Ryzhykov, V. (2020). Interaktyvni metody navchannia: teoriia ta praktyka vprovadzhennia dilovykh (rolovykh) ihor v osvithni protsess viiskovykh navchalnykh zakladiv [Interactive teaching methods: theory and practice of introduction of business (role) games in the educational process of military educational institutions]. *Innovatsiina pedahohika*, 2 (3), 87–92 [in Ukrainian].
14. Ryzhykov, V. S. (2010). *Teoriia i praktyka konstruiuvannia tsilovykh modelei (profesiogram) ta protsessu profesiinoi pidhotovky maibutnikh yurystiv* [Theory and practice of designing target models (profesiograms) and the process of professional training of future lawyers]. Kherson: Ailant [in Ukrainian].
15. Ryzhykov, V. S., & Horiacheva, K. S. (2018). Metodyka vprovadzhennia dydaktychnykh ta rolovykh ihor v osvithni protsess viiskovoi osvity yak praktyka pryiniattia rishen v umovakh obstanovky nablyzhenoi do boiovoi [Methods of introducing didactic and role-playing games

- in the educational process of military education as a practice of decision-making in a situation close to combat]. *Molod i rynok*, 8 (163), 32–38 [in Ukrainian].
16. Rubinshtein, S. L. (1957). *Bytie i soznanie. O meste psikhicheskogo vo vseobshchei vzaimosvizi iavlenii materialnogo mira* [Being and consciousness. On the place of the mental in the universal interconnection of the phenomena of the material world]. Moskva: Izd-vo AN SRSR [in Russian].
 17. Talyzina, N. F. (1993). *Teoriia planomernogo formirovaniia umstvennykh deistvii segodnia* [The theory of the systematic formation of mental actions today]. *Voprosy psikhologii*, 1, 92–101 [in Russian].
 18. Yahupov, V. V. (2000). *Viiskova dydaktyka* [Military didactics]. Kyiv: Kyivskiy universytet [in Ukrainian].
 19. Bakhov, I., Ryzhykov, V., & Kolisnyk, O. (2018). Leadership abilities of a military manager, professionalism of a commander as the guarantee of the practice of the effective activity of a military organization. *International Journal of Engineering & Technology*, 7 (4.38), 38, 45-49 [in English].

Yurkov A. V.,

orcid.org/0000-0002-7196-171X

THEORETICAL SUBSTANTIATION AND PRACTICAL DEVELOPMENT OF THE MODEL FOR ESTABLISHMENT OF THE READINESS OF FUTURE PSYCHOLOGISTS TO SERVE IN THE ARMED FORCES OF UKRAINE

The paper analyzes the literature on substantiating the issues of pedagogical modeling, interactive forms of educating, the essence and significance of the current military education.

It is justified that the pedagogical model of establishment of the readiness of future psychologists for service in the Armed Forces of Ukraine is necessary for the creation of a "new system" of special military training, which provides for the promotion of the leading idea, the development of a training concept based on its basis, the justification of individual components of this model and their content direction, the creation of external conditions for its implementation.

In the structure of the model of the establishment of the readiness of future psychologists for professional activity in the Armed Forces of Ukraine, the content part of the professionogram (knowledge, skills, abilities and professional competencies) is given as the final result, which should be formed with the effective training of future psychological officers during introducing innovative training technologies into the educational process of a higher military educational institution.

The effectiveness of the establishment model of the readiness of future psychologists for professional activity in the Armed Forces of Ukraine depends on properly selected and developed pedagogical conditions.

The didactic content of the model of the establishment of the readiness of future psychologists for the professional activity in the Armed Forces of Ukraine is the business (role) game that was conducted at the third practical lesson "Organization of internal service, everyday life and activities of military unit" after listening to a lecture. "Organization and management of the staff service of troops in units of the Armed Forces of Ukraine".

The model of the establishment of the readiness of future psychologists for professional activity in the Armed Forces of Ukraine ensures the adequacy of an integral educational process, which should take place throughout the entire period of cadets (students) training in a higher military educational institution of tactical level, applying the entire set of methods, forms, means of training, education.

Key words: pedagogical model; professional training; officers-psychologists; special military training; pedagogical conditions.

Дата надходження статті: 15.01.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Рижигов В. С.